

AANVULLINGEN BIJ "ECHINODERMATA IN BIJVANGSTEN VAN BELGISCHE VISSERS".

A. ANNYS

Het vorige artikel was nog maar pas verschenen of enkele Zeebrugse schepen brachten reeds nieuwe *Echinodermata* aan wal. Het betrof twee *Asteroidae* en één *Echinoidae*.

De eerste zeester staat bekend onder de naam "Negenvoeter" ofte *Solaster endeca* (L.) (fig. 1). Het is één van onze mooiste zeesterren. Tot vóór het verschijnen van De Strandvlo 5(3) was dit dier door mij nog niet waargenomen. In latere vangsten werd het regelmatig aangevoerd. Zoals de Nederlandse naam doet uitschijnen bezit het dier negen armen (het zijn er althans meestal 9 of 10, maar er bestaat een variatie in armenaantal gaande van 7 tot 13). De kleur op de dorsale zijde is diep purper, terwijl de ventrale zijde veel lichter gekleurd is. Mortensen (1927, p. 115) beschrijft de kleur als "uniform yellowish-red or faintly violet" terwijl hij in een voetnoot schrijft: "at the Atlantic coasts of N.-America it is usually dark purple". Bij Koehler (1921) is van deze soort geen spoor te bekennen.

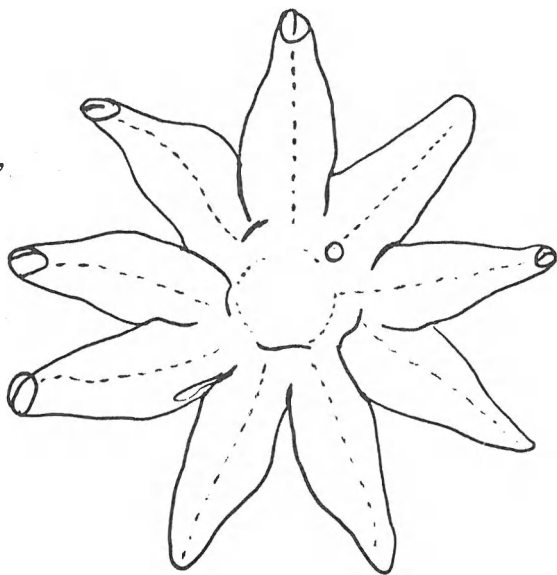

Fig. 1. *Solaster endeca* (L.)

Een tweede soort welke aangevoerd werd is *Hippasteria phrygiana* (Parelius) (fig. 2). De aangevoerde exemplaren waren allen van een beduidende grootte. Het grootste exemplaar bedroeg zelfs 21.5 cm terwijl Mortensen (1927, p. 88) als maximumgrootte 20 cm opgeeft. Het dier is eerder zeldzaam en was slechts bekend uit enkele oudere vangsten. Het is

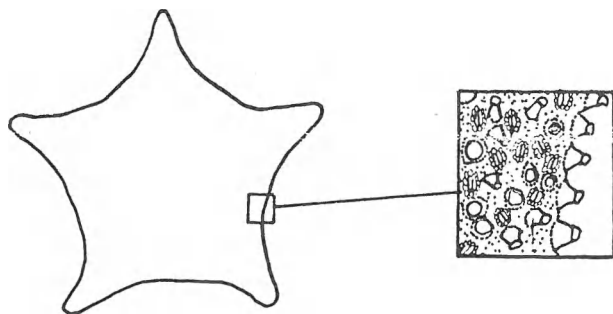

Fig. 2. Hippasteria phrygiana (Parelius)

een prachtige soort bezet met dorsale platen van variërende grootte. De pedicellaria zijn zeer groot en bevinden zich zowel op dorsale als ventrale zijde tussen de stekels, waarvan deze op de dorsale zijde meer uitgesproken zijn.

De vertegenwoordiger van de klasse van de *Echinoidae* werd

aangevoerd door een Oostendse garnalenvisser en is voor strandlopers zoals wij een oude bekende. Het gaat immers over de Hartegel *Echinocardium cordatum* (Pennant), een soort die regelmatig op de westkust na storm is te vinden.

Tenslotte wens ik hier nog een oudere vangst te vermelden die ergens op mijn zolder in een vergeten hoekje in een doos opgeborgen zat. Het gaat om *Spatangus raschi* Lovén. Ik had het exemplaar enkele jaren terug via wijlen Robert Van Outryve verkregen maar het als een monstrositeit van *Spatangus purpureus* O.F. Müller beschouwd. Bij bestudering van de *Spatangidae* heb ik het terug opgedoekt en eens grondig bekeken. Het bleek inderdaad om *S. raschi* Lovén te gaan. Het werd jaren geleden aangevoerd door Oostendse vissers, maar de visgrond is niet meer bekend. *S. raschi* Lovén kan van *S. purpureus* O.F. Müller in de eerste plaats onderscheiden worden door de algemene vorm van het skelet. De eerste soort heeft een veel hogere rugzijde dan de tweede, die eerder afgeplat is. Een tweede determinatiekenmerk betreft de anale fasciole. Fascioles zijn de donkere banden die bij *Spatangidae* over het skelet lopen (bij *Echinocardium cordatum* (Pennant) b.v. zijn deze zeer uitgesproken). Figuur 3 laat het onderscheid zien bij de anale fasciole van de twee *Spatangus*-soorten.

Tevens wil ik hier nogmaals een oproep doen om vooral slangsterren te bewaren en deze eventueel aan mij door te sturen.

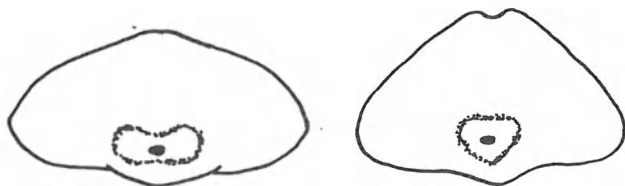

Fig. 3. Achteraanzicht van Spatangus purpureus (links) en Spatangus raschi met anus en anale fasciole.

Literatuur.

Koehler, R., 1921. Faune de France. Tome I : Echinodermes.- Office central de faunistique, Paris, 210 pp.

Mortensen, Th., 1927. Handbook of the Echinoderms of the British Isles.- Reprint 1977 W. Backhuys, Rotterdam, 471 pp.

Guido Gezellestraat, 8
8400 Oostende

* * *

Zaterdag 25 oktober : strandexcursie naar Oostduinkerke.

Afspraak : 09.30 uur aan de tramhalte Duinpark.

Leiding : F. Kerckhof.

Zondag 23 november : nader te bepalen binnenhuisactiviteit.

Afspraak : 08.30 uur in de jeugdhoeve "De Ploate".

Zaterdag 27 december : eindejaarsexcursie naar het strand van De Panne.

Leiding : R. Goethaels.

* * *

Hoe geraak je in Scharendijke om te kunnen deelnemen aan de excursie van 31 augustus ?

- 1). met de veerboot Breskens-Vlissingen (vertrek 08.25 uur) - vervolgens neem je het eindje autostrade rechtsweg van Vlissingen richting Goes - vóór Goes linksaf afslaan richting Colijnsplaat/Zierikzee - steeds de rechte baan aanhouden, aan de Katscheveer steek je de Zandkreek over (brug) en rijd je door tot aan de Oosterscheldebrug - na betaald te hebben steek je die over en rijd je tot Zierikzee - daar linksaf tot Serooskerke of Brouwershaven en zo naar Scharendijke.
- 2). ga je met de overzet Perkpolder-Kruiningen (vertrek 08.30 uur), dan neem je vanuit Kruiningen het stukje autostrade richting Goes - je verlaat de autostrade door linksaf naar Goes af te slaan - vanuit Goes richting Colijnsplaat/Zierikzee volgen - rest zoals hierboven.
- 3). vanuit Antwerpen kun je via Bergen op Zoom en Steenberghe, waar je links af slaat richting Zierikzee, direct Schouwen-Duiveland bereiken. Daar de bewijzing Brouwershaven volgen om zo Scharendijke te bereiken.

Zie ook het kaartje op blz. 47.